



Sana vil meget gerne være en god muslim; men hvordan bliver man det, og hvad skal der til?

Af Hans Krab Koed, lektor ved læreruddannelsen UC-Syddanmark

Forvirrede følelser

»Islam siger det samme som altid. At alle mennesker i denne verden er lige meget værd. Og at ingen mennesker skal bagtales, krænkes, dømmes eller latterliggøres. Hvis du hører nogen bruge religion for at argumentere for deres had, så lyt ikke til dem. For had kommer ikke fra religion – det kommer fra frygt«.

Sådan hører vi Sana sige i SKAM's tredje sæson i hendes samtaler i biologitimerne med Isak over temaet homoseksualitet. Det kulminerer med klippet 'Religion', hvor Sana må erkende, at hun tog fejl: Homoseksualitet har en naturlig funktion i evolutionen.

Det er fint at se hende indrømme, at hun havde taget fejl, når hun belærte Isak om homoseksualitetens manglende evolutionære funktion.

Men begge udsagn er egentlig blot udtryk for Sanas lidt forvirrede følelser. Det har ikke noget med videnskab at gøre, hverken natur- eller religionsvidenskabelig videnskab.

Vi ser og hører Sana udtale og fastslå over for Noora, at hun godt kan opgive at gå efter en muslimsk mand; for muslimer skal gifte sig med muslimer.

Vi ser også Sana bede for Isak og Even, selv om hun tidligere har givet udtryk for, at homoseksualitet ikke er helt ok.

Endelig ser vi Sana google, om hun kan gifte sig med en ikke-troende, da hun har forelsket sig i Yousef.

Sanas dilemmaer

Det interessante ved Sana er, at hun på den ene side fremstår som en traditionel muslim, som ikke tror på sex før ægteskab, hun bærer tørklæde, og hun drikker ikke alkohol. Samtidig formår hun at leve et helt almindeligt, norsk ungdomsliv fyldt med fester, sladder om hooking og en afslappet holdning over for venindernes druktur.

Sanas dilemmaer er tydelige, men serien skildrer samtidig hendes styrke, når hun insisterer på at forene sin religion og sit ungdomsliv med sine norske veninder.

Sana bor nemlig midt i den vestlige globaliserede verden, hvor sociale relationer ikke længere er begrænset til familie og landsby. Tid og rum påvirkes massivt af de sociale medier, hvilket vi hele tiden ser i hendes brug af SMS'er. Alt sammen forhold og vilkår, som øger hendes refleksionsmuligheder.

»Tro er fint nok, men dogmer og tradition har ingen magt over unge som tidligere.«

De unge muslimer

For vestens unge muslimer har det store konsekvenser, at islam er kommet fri af mellemøstlig geografi. Identiteten har ikke længere bestemte kulturelle træk. Islam får som religion en selvstændig betydning som for unge kristne i vesten.

Unge køber ikke længere traditionen blindt; de vælger og vrager, og frem for alt satser de på autenticitet. Tro er fint nok, men dogmer og tradition har ingen magt over unge som tidligere.

Hermed afkobles islam fra fx etnicitet, kultur og tradition. Muslimske minoriteter i Europa afviser ofte de former for islam, som de mener er etnisk og kulturelt specifikke, og i stedet henter de identitet i en forståelse af islam, som er fuldstændig rensset for traditionelle dogmer.

Sana er en ung muslim, ligesom andre unge, hvad enten de er kristne eller ateister. De har sjældent viden om forskellige udgaver af egen religiøse traditioner.

Forskningen inddeler typisk muslimer i fire grupper

- traditionelle muslimer
- kulturmuslimer
- ideologisk-politiske muslimer
- moderne muslimer

Sana hører helt klart mest hjemme i gruppen af moderne muslimer, der er sekulariserede og engagerede i egen religion.

»Det er vigtigt at skille tingene ad. Selv om mange muslimer gør én ting, betyder det ikke nødven-

digvis, at det har noget med islam at gøre ... Koranen skal ikke tolkes så bogstaveligt, men sættes ind i vor tids kontekst. Islam handler om balance, at ingen kan være perfekte og at dit forhold til gud er personligt; Det er mellem dig og gud. Islam kan tolkes på forskellige måder, og jeg er meget stor fan af, hvordan min mor tolker den. Hun er mit forbillede og er god til at relatere eksempler fra Koranen til nutiden.« (Universitas, november 2016.) Citat fra skuespilleren Iman Meskini, som spiller Sana.

Hun mener, at Koranen opfordrer mennesker til at prøve at leve som profeten, uden at man skal leve akkurat, som han gjorde. Ellers skulle vi jo ride på kameler i dag.

Viden om islam fokuserer mest på organiserede og aktive muslimer, hvilket fører til, at man let fortegner billedet af den religiøse identitet for alle muslimske minoriteter.

Ved at se på identitet som én måde at markere sig selv på, kan man argumentere for, at religion kan forstås som en identitetsposition, der er kendetegnet ved at trække tydelige og udtalte grænser. Religion bliver på den måde sand, fordi den er min religion. Det er ikke en religion, som er afhængig af gængs praksis, institution eller fællesskab.

Hvem man selv er, og hvem den anden er, afgøres i kontekster, som er foranderlige og derfor kan ændre sig. Kontekster er afgørende for selvidentifikation. Det veksler alt efter, hvor i verden, man befinder sig og således finder det relevant at hente identitet. Denne forståelse åbner således op for, at identiteter kan anvendes, hvor de synes mest relevante – dvs. at en identitet kan betones i én sammenhæng og nedtones i en anden.

Der er Sana, hun er den moderne nye tids muslim.

Opgave: Sana vil meget gerne være en god muslim; men hvordan bliver man det og hvad skal der til? Find citater, som beskriver Sanas mening om islam, og forsøg at placere hendes tro i skemaet.